

Akaa

Akaa

pikkuihminen # pieni ihme

VASU TUTUKSI

VISIONimme

Akaan varhaiskasvatuksen visio Hymyilevä aikuinen - hymyilevä lapsi luo kuvan ammattikasvattajasta, jonka tunnistaa ystävällisestä ja lempeästä vuorovaikutuksesta jokaista lasta kohtaan. Kaikki lapset ansaitsevat lämpimiä, kannustavia ja rohkaisevia hymyjä jokaisena päivänä.

ARVOISAT LASTEN HUOLTAJAT

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä.

Kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista keskustellaan sekä henkilöstön kesken että huoltajien kanssa. Yhteistyö on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteisuutta ja aktiivisuutta. Yhteistyössä huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi.

Yhteistyöllä voi olla erilaisia tehtäviä ja muotoja lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajan ja henkilöstön havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle.

Lasten huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön työlle.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama virallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan.

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä.

Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen. Se koostuu valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Tämä kirjanen on tiivistelmä 1.8.2022 voimaan tulevan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja Akaan varhaiskasvatuksen painopistealueista. Oivalluksia ja elämyksiä kirjasen parissa.

PALVELULUPAUS:

Hyvinvoiva kasvattaja suojelee ja edistää lapsen oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Varhaiskasvatus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvosta. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus editää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua ja luo perustaa elinikäiselle oppimiselle. Lapsi tuo varhaiskasvatukseen mukanaan aiemman elämänkokemuksensa, jossa merkittävänä tekijänä ovat huoltaja ja lapsen väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapseen. Huoltajan ja henkilöstön välinen yhteistyö tuo lapsen elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta. Sovittaessa lapsen varhaiskasvatuksen tavoitteista avoin, arvostava ja tasavertainen kohtaaminen on tärkeää. Säännöllinen yhteistyö on oleellista, jotta perheiden ja henkilöstön yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden.

LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatusturva-oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Näiden toteuttamiseksi laaditaan jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelman lähtökohtana tulee olla lapsen etu ja tarpeet. Myös lapsen mielipide ja toiveet tulee selvittää ja huomioida. Henkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen näkökulmien selvittämiseksi. On tärkeää, että sekä huoltajan että henkilöstön havainnot ja näkemykset lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheista sekä ryhmässä toimimisesta otetaan huomioon.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeä tuntee lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet. Lisäksi laatimisessa otetaan huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen tausta.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan henkilöstön pedagogiselle toiminnalle. Tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon myös huoltajan ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden näkemykset lapsen hyvinvoinnista, kehityksestä, oppimisesta ja tuen tarpeista.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin sisältyy eri vaiheita. Prosessiin osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt yhdessä huoltajan ja lapsen kanssa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

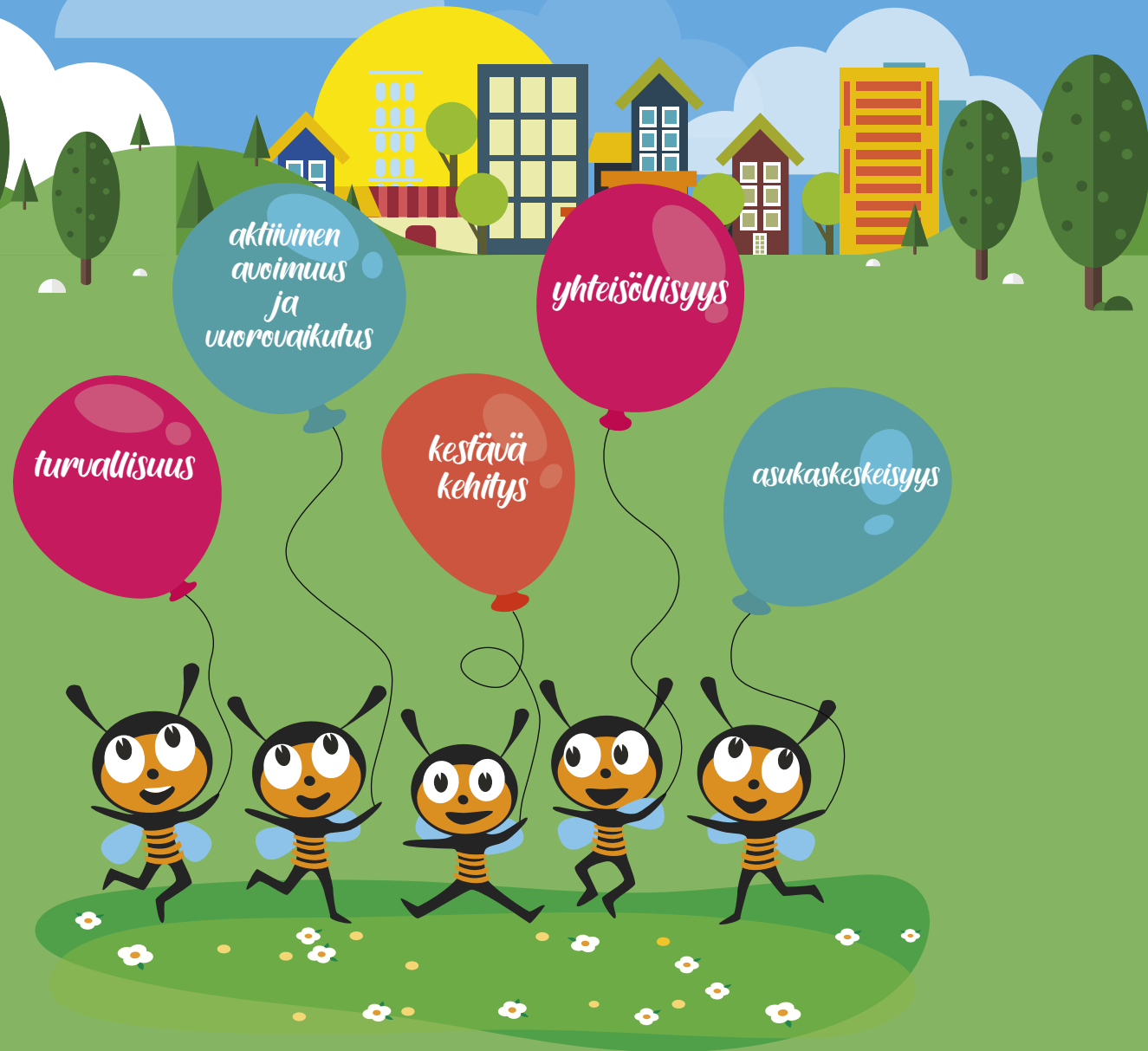
- lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet sekä lapsen kiinnostuksen kohteet
- lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi ja toteutumisen arviointi
- lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki
- mahdollinen suunnitelma läkehoidosta
- lapsen, henkilöstön ja huoltajan yhdessä sopimat asiat
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet muut mahdolliset asiantuntijat
- tieto siitä, milloin suunnitelma on laadittu ja tarkastettu

VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEET

1. Edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia
2. Tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti
3. Toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset
4. Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö
5. Turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä
6. Antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.
7. Tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä
8. Kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen.
9. Varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin
10. Toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä

AKAAN VARHAISKASVATUKSEN STRATEGIA:

AKAAN ARVOT LEIKIN JA KASVUN KESKIÖSSÄ

Turvallisuus:

- Aikuiset havainnoivat ja tukevat suunnitelmallisesti lasten vuorovaikutustaitojen kehittymistä
- Lapsia ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä, noudattamaan hyviä käytöstapoja ja ottamaan toiset huomioon
- Lapsilla on yhteiset säännöt
- Aikuiset puuttuvat kiusaamistilanteisiin ja takaavat lapsen psyykkisen ja fyysisen turvallisuuden

Yhteisöllisyys:

- Päivittäinen ohjelma mahdollistaa lasten yhteisen, omatoimisesti syntyvän toiminnan
- Lapsilla on toimintaa erikokoisissa ja erilaisissa ryhmissä
- Leikki on lähtökohtainen toimintamuoto oppimisessa. Lapsilla on mahdollisuus valita toimintoja ja tehtäviä sekä tutkia, kokeilla ja tehdä heitä kiinnostavia asioita yhdessä.

Aktiivinen avoimuus ja vuorovaikutus:

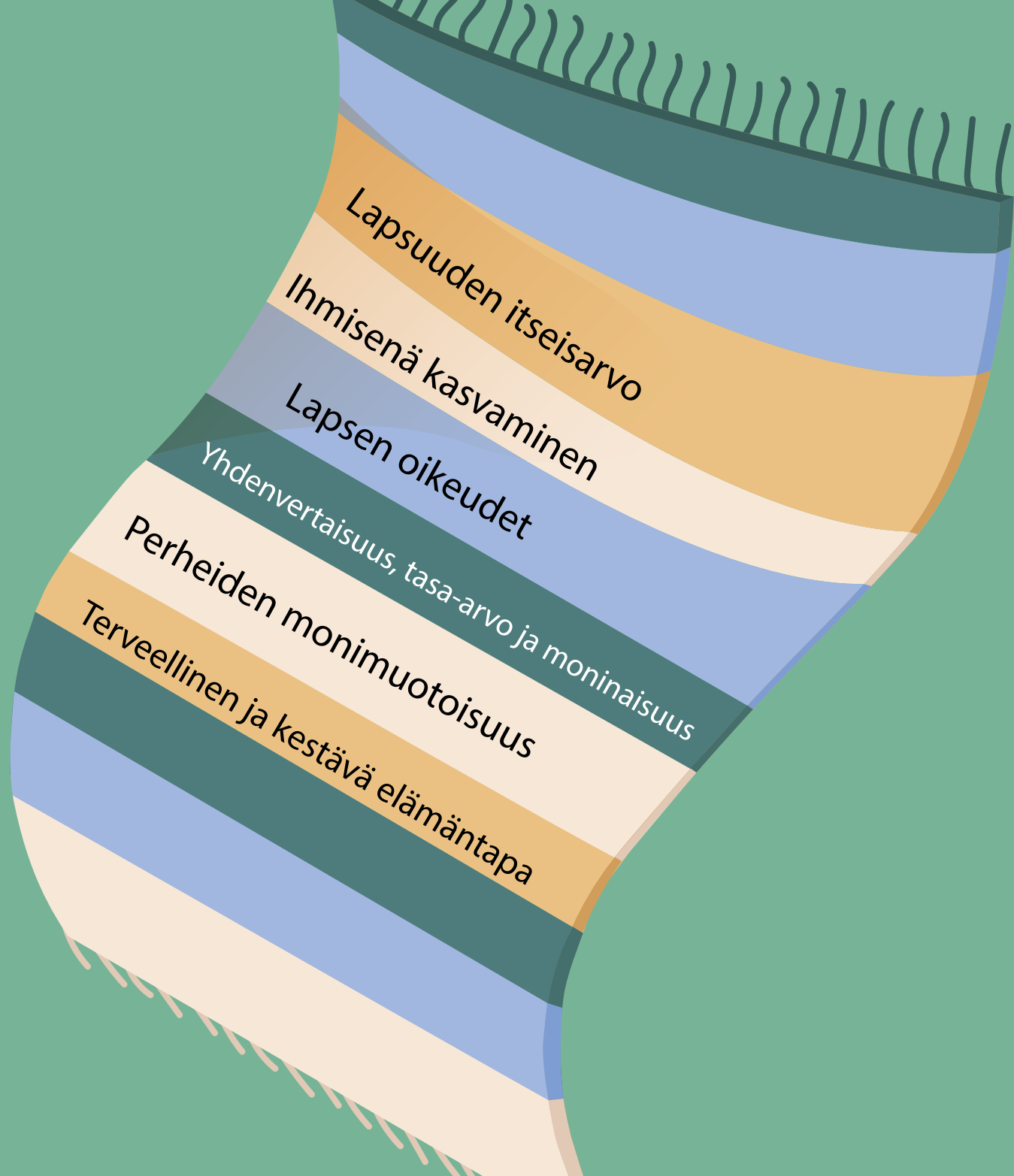
- Lasten ja huoltajien on mahdollista tutustua varhaiskasvatuspaikkaan ennen hoitosuhteen alkua. Tullaan tutuiksi-käynnit
- Huoltajille tiedotetaan asioista säännöllisesti ja kuullaan varhaiskasvatuksen sisältöön ja sen kehittämiseen liittyvissä asioissa.
- Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin
- Lapsen etu ja lapsen mielipiteen kuuleminen ja huomioiminen on kaiken lähtökohta.

Asukaskeskeisyys:

- Tuemme toistemme yhteistä ymmärrystä lapsen eduksi.
- Kehu lapsi päivässä
- Lähipalveluperiaate ja lähiympäristö korostavat lapsen asuinalueen merkitystä lapsen kasvualustana
- Retkillä lapsi oppii lähialueen luonnosta, kokee elämyksiä ja yhteenkuuluvaisuutta.

Kestävä kehitys:

- Lapset ulkoilevat päivittäin ja harrastavat liikuntaa, mutta heillä on mahdollisuus myös lepoon.
- Innostetaan lasta tutkimaan, maistamaan, kokemaan Sapere- ruokakasvatusmenetelmän kautta makujen rikkautta ja oppimaan terveelliset ruokatottumukset.
- Lapsi oppii kierrättämään ja toimimaan ekologisesti. Hän tottuu harkittuun lelu- ja tavaramäärään ja rakentaa leikkinsä luovasti.

ARVOPERUSTA

- Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Varhaiskasvatus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvosta. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä.

- Varhaiskasvatus perustuu elämän, kestävän elämäntavan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Henkilöstö tukee lasten kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan sivistystä, mikä ilmenee tavassa suhteutua itseen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia oikein. Henkilöstö ohjaa lapsia toimimaan arvoperustan mukaisesti sekä keskustelemaan arvoista ja ihanteista. Varhaiskasvatuksessa kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa eikä keneltäkään.

- Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on. Lapsella on oikeus leikkiä, oppia leikkien ja iloita oppimastaan sekä rakentaa käsitystä itsestään, identiteetistään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti. Lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. Lapsella on oikeus saada riittävää ja oikea-aikaista tukea varhaiskasvatuksessa. Lapsella on oikeus saada tietoa monipuolisesti, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita.

- Varhaiskasvatus edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. Henkilöstön tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa.

- Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhteutuminen monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatusnäkemysluo edellytyksiä hyvälle kasvatusyhteistyölle. Lasten perheidentiteettiä ja perhesuhteita tuetaan siten, että jokainen lapsi voi kokea oman perheensä arvokkaaksi.

- Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää tunnetaitojaan ja esteettistä ajatteluaan. Varhaiskasvatuksessa tunnistetaan ja noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioidaan. Varhaiskasvatus luo perustaa ekososiaaliselle sivistykselle niin, että ihminen ymmärtää ekologisen kestävyuden olevan edellytys sosiaaliselle kestävyydelle ja ihmisoikeuksien toteutumiselle.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

1

Ajattelu ja oppiminen

2

Kulttuurinen osaaminen,
vuorovaikutus ja ilmaisu

3

Itsestä huolehtiminen
ja arjen taidot

4

Monilukutaito

5

Digitaalinen osaaminen

6

Osallistuminen ja vaikuttaminen

1. Ajattelu ja oppiminen

- opetetaan kriittistä, luovaa ja oivaltavaa ajattelutapaa
- tuetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä sekä hankkia tietoa
- opetetaan kannustamaan toisia ja iloitsemaan onnistumisesta
- kannustetaan olemaan lannistumatta ja keksimään ratkaisuja
- vahvistetaan lapsen luottamusta omiin kykyihinsä
- dokumentointi auttaa lasta huomaamaan oppimisensa ja vahvuutensa

2. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- harjoitellaan pukeutumista ja ruokailua sekä henkilökohtaisesta hygieniasta ja omista tavaroista huolehtimista
- tuetaan itsenäisyyden lisääntymistä
- autetaan tunteiden ilmaisussa ja kannustetaan pyytämään tarvittaessa apua
- ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti esimerkiksi lähiluonnossa ja liikenteessä
- keskustellaan levon, ravinnon, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin merkityksestä
- ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa kehoaan ja toisen kehoa

3. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- opetetaan kuuntelemaan ja ymmärtämään eri näkemyksiä
- edistetään vuorovaikutustaitoja ja hyviä tapoja
- opetetaan tarkastelemaan asioita eri näkökulmista ja ratkaisemaan ristiriitoja
- tuetaan kulttuuri-identiteetin rakentumista
- rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin

4. Monilukutaito

- opetellaan monilukutaitoa eli erilaisten viestien tuottamisen ja tulkinnan taitoja (perus-, kuvan- ja medialukutaito sekä numeerinen lukutaito)
- innostetaan tuottamaan, käyttämään ja tutkimaan viestejä erilaisissa ympäristöissä
- tutustutaan kulttuuripalveluihin

5. Digitaalinen osaaminen

- tuetaan lapsen ymmärrystä digitalisuudesta
- ohjataan lasta digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.
- mahdollistetaan lasta harjoittelemaan, kokeilemaan ja tuottamaan sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna digitaalisia välineitä.

6. Osallistuminen ja vaikuttaminen

- tuetaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja
- opetetaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä
- kannustetaan oma-aloitteisuuteen
- lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa omiin asioihinsa

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMINEN JA SITÄ OHJAAVAT PERIAATTEET

OPPIVA YHTEISÖ TOIMINTAKULTTUURIN YTIMENÄ

LEIKKIIN JA VUOROVAIKUTUKSEEN KANNUSTAVA YHTEISÖ

OSALLISUUS, YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO

KULTTUURIEN MONINAISUUS JA KIELITIEDE

- Varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja. Jatkuvasti toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään sekä tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan. Oppivassa yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä. Yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyyteen sekä sallii myös erehtymisen. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Henkilöstöä kannustetaan itsearviointiin, tiedon ja osaamisen jakamiseen ja samalla ammatilliseen kehittymiseen. Yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tehtävien pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi sekä huoltajilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute edistävät yhteisön oppimista. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen.

- Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin kuuluu henkilöstön keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus huoltajien ja lähiympäristön kanssa. Yhteisön jäsenet kunnioittavat toisiaan ja arvostavat yhteistyötä. Yhteisö rohkaisee lapsia hyvään vuorovaikutukseen sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Henkilöstö tukee lasten vertaissuhteiden syntymistä ja vaalii ystävyyssuhteita. Turvallisessa yhteisössä puututaan ristiriitoihin ja opetellaan rakentavia keinoja niiden ratkaisemiseen.

- Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Osallisuutta vahvistaa lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin edistää osallisuutta. Jokainen henkilöstön jäsen on tärkeä osa kasvatusyhteisöä. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä.

Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisen eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

- Varhaiskasvatus on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen on perusoikeus. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään moninaista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä, sekä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Tämä edellyttää henkilöstöltä tietoa kulttuureista ja katsomuksista sekä taitoa nähdä ja ymmärtää asioita monesta näkökulmasta ja asettua toisen asemaan. Erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan myös uusia tapoja toimia yhdessä. Samalla edistetään kulttuurisesti kestävä kehitystä. Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa. Henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja ja kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöön. Henkilöstö rohkaisee lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan ja heille annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.

- Varhaiskasvatuksessa arvostetaan terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Varhaiskasvatuksen yhteisössä liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona sekä vältetään pitkäkestoista istumista. Lasten hyvinvointia edistetään antamalla mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjoamalla monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa. Toimintakulttuurin kehittämisessä huomioidaan yhteisön mahdollisuus toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ympäristössä. Selkeä ja suunnitelmallinen,

mutta joustava päivän rakenne edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnustetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- ja väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien suunnitelmallinen ehkäisy ja seuranta, turvallisuuskasvatus sekä tiloista ja välineistä huolehtiminen. Varhaiskasvatus edellyttää toimivaa ja sitoutunutta turvallisuuden johtamista sekä turvallisuusasiat hallitsevaa henkilöstöä. Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävä elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toimilla ilmenetään vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Varhaiskasvatuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä.

LEIKKI

LEIKKI KEHITYKSEN, OPPIMISEN JA HYVINVOINNIN LÄHTEENÄ:

- Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota kaikille lapsille mahdollisuus erilaisiin leikkeihin
- Leikissä lapsi oppii, mutta lapselle itselleen leikki ei ole tietoisesti oppimisen väline, vaan tapa olla ja elää sekä hahmottaa maailmaa.
- Leikki tuottaa lapsille iloa ja mielihyvää.
- Leikissä lapset rakentavat käsitystään itsestään ja muista ihmisistä, samalla mallintaen ja testaten haaveitaan ja toiveitaan.
- Leikkiessään lapset voivat käsitellä itselleen vaikeita kokemuksia ja lapsella on leikissä turvallista kokeilla, yrittää ja erehtyä.
- Ryhmässä leikkiessään lapset oppivat säätelämään tunteitaan ja tahtomistaan sekä huomioimaan toisten ihmisten näkökulmia. Yhteisöllisyys kasvaa leikin kautta ja vahvistaa myönteistä tunneilmastoa.

Henkilöstö:

- turvaa leikin edellytykset inklusiivisten periaatteiden mukaisesti, ohjaa leikkiä sopivalla tavalla ja huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä omien taitojensa ja valmiuksiensa mukaisesti.
- tukee lasten leikin kehittymistä sekä ohjaa sitä joko leikin ulkopuolelta tai olemalla itse mukana leikissä.
- havainnoi ja dokumentoi lasten leikkiä. Leikin havainnointi lisää henkilöstön ymmärrystä lasten ajattelusta ja kiinnostuksen kohteista sekä heidän tunteistaan ja kokemuksistaan.
- edellyttää herkkyyttä ja ammattitaitoa sekä sukupuolisensitiivisyyttä havaita lasten leikkialoitteita ja vastata niihin sopivalla tavalla

OPPIMISEN ALUEET

Kielen rikas maailma:

- Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisen identiteetin kehittymistä.
- Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Sen avulla lapsi ottaa haltuun erilaisia tilanteita ja asioita sekä toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ilmaisee itseään ja hankkii tietoa.
- Kielen oppimisen kannalta on tärkeää tiedostaa, että saman ikäiset lapset voivat olla eri vaiheissa kielen kehityksen eri osa-alueilla. Kielelliset identiteetit kehittyvät, kun lapsia ohjataan ja tuetaan kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisillä osa-alueilla: vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaranto ja kielitietoisuus. Varhaiskasvatuksessa lapsille kerrotaan tarinoita ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä. Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan.

Ilmaisun monet muodot:

- Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten musiikillisen, kuvallisen, käsityöllisen sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön.
- Kulttuuri on tärkeä osa lapsen identiteettiä.
- Ilmaisun eri muodot tarjoavat lapsille keinoja kokea ja hahmottaa maailmaa heitä puhuttelevalla ja innostavalla tavalla. Taiteellinen ilmaisu tarjoaa lapsia motivoivia keinoja havaintojen, tunteiden ja luovan ajattelun näkyväksi tekemiseen.
- Taidekasvatus sisältää sekä spontaania että ennalta suunniteltua toimintaa.
- Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tuottaa lapsille musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin laulamalla, loruilemalla, kokeilemalla erilaisia soittimia, musiikkia kuuntelemalla ja liikkumalla musiikin mukaan.
- Kuvallisen ilmaisun tavoitteena on kehittää lasten suhdetta kuvataiteeseen, muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön. Lapsella on mahdollisuus nauttia kuvien tekemisestä sekä saada esteettisiä elämyksiä ja kokemuksia taiteen äärellä.
- Käsityöllisen ilmaisun tavoitteena on tarjota lapsille kokeilun, tutkimisen, yhteisöllisen tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautintoa työskentelystä, jossa oma luovuus ja käden jälki näkyvät.
- Lapsia rohkaistaan sanalliseen ja keholliseen ilmaisuun esimerkiksi draaman, tanssin ja leikin keinoin.

Minä ja meidän yhteisömme

- Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden sekä median näkökulmasta.
- Eettisen ajattelun taitojen kehittymistä tuetaan pohtimalla lasten kanssa eri tilanteissa esiintyviä tai lapsia askarruttavia eettisiä kysymyksiä. Teemat voivat liittyä ystävyyteen, oikean ja väärän erottamiseen, oikeudenmukaisu-

teen tai pelon, surun ja ilon aiheisiin. Eettisiä kysymyksiä käsitellään lasten kanssa niin, että he voivat tuntea olonsa turvallisiksi ja hyväksytyksi.

- Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa voidaan tarkastella myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Vastaavasti tarkastellaan uskonnottomuutta. Tavoitteena on edistää keskinäistä luottamusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä.

- Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen.

- Lähiyhteisön menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa historiallisiin asioihin sekä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen.

- Lapsille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Menneeseen aikaan voidaan tutustua esimerkiksi lasten isovanhempien lapsuuden leikkien ja musiikin avulla.

- Varhaiskasvatuksessa mediakasvatuksen tehtävänä on tukea lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhtesössään. Lasten kanssa tutustutaan eri medioihin ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisessa ympäristössä.

- Harjoitellaan kehittyvää lähde- ja mediakriittisyyttä

Tutkin ja toimin ympäristössäni:

- Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään.

- Tarjotaan lapselle oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheisiin. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota päivittäisissä tilanteissa ja lähiympäristössä ilmeneviin muotoihin, määriin ja muutoksiin.

- Tarjotaan mahdollisuuksia luokitella vertailla ja asettaa järjestykseen asioita ja esineitä.

- Innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä

- Kokeillaan mittaamista ja harjoitellaan sijainti- ja suhdekäsitteitä esimerkiksi liikuntaleikeissä, piirtäen tai eri välineiden avulla.

- Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa.

- Luonnossa ja rakennetussa ympäristössä retkeily sekä ympäristön tutkiminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. Myönteisten kokemusten kautta lapsi oppii nauttimaan luonnosta ja lähiympäristöstä ja hänen ympäristösuhteensa vahvistuu.

- Ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä. Harjoitellaan käytännön taitoja kuten roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelu, energian säästäminen, kierrätys, tavaroiden korjaaminen ja uudelleenkäyttö. On tärkeää huolehtia siitä, että lapset kokevat voivansa omilla teoillaan vaikuttaa kestäväan elämäntapaan mutta ilman että heidän tarvitsee kantaa lapsina liian suurta vastuuta kestäväan elämäntavan

ylläpitämisestä.

- Teknologikasvatuksella kannustetaan lapsia tutustumaan tutkivaan ja kokeilevan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä, etsimään niihin yhdessä vastauksia ja tekemään päätelmiä.

Kasvan, liikun ja kehityn

- Alueeseen sisältyy liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa.

- Innostetaan lapsia liikkumaan monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Lapsia kannustetaan ulkoiluun ja liikunnallisiin leikkeihin kaikkina vuodenaikoina.

- Liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista ja luonteva osa lapsen päivää.

- Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia innostetaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa.

- Kehitetään lasten kehontuntemusta ja -hallintaa sekä motorisia perustaitoja, kuten tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja.

- Ruokakasvatuksen tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia.

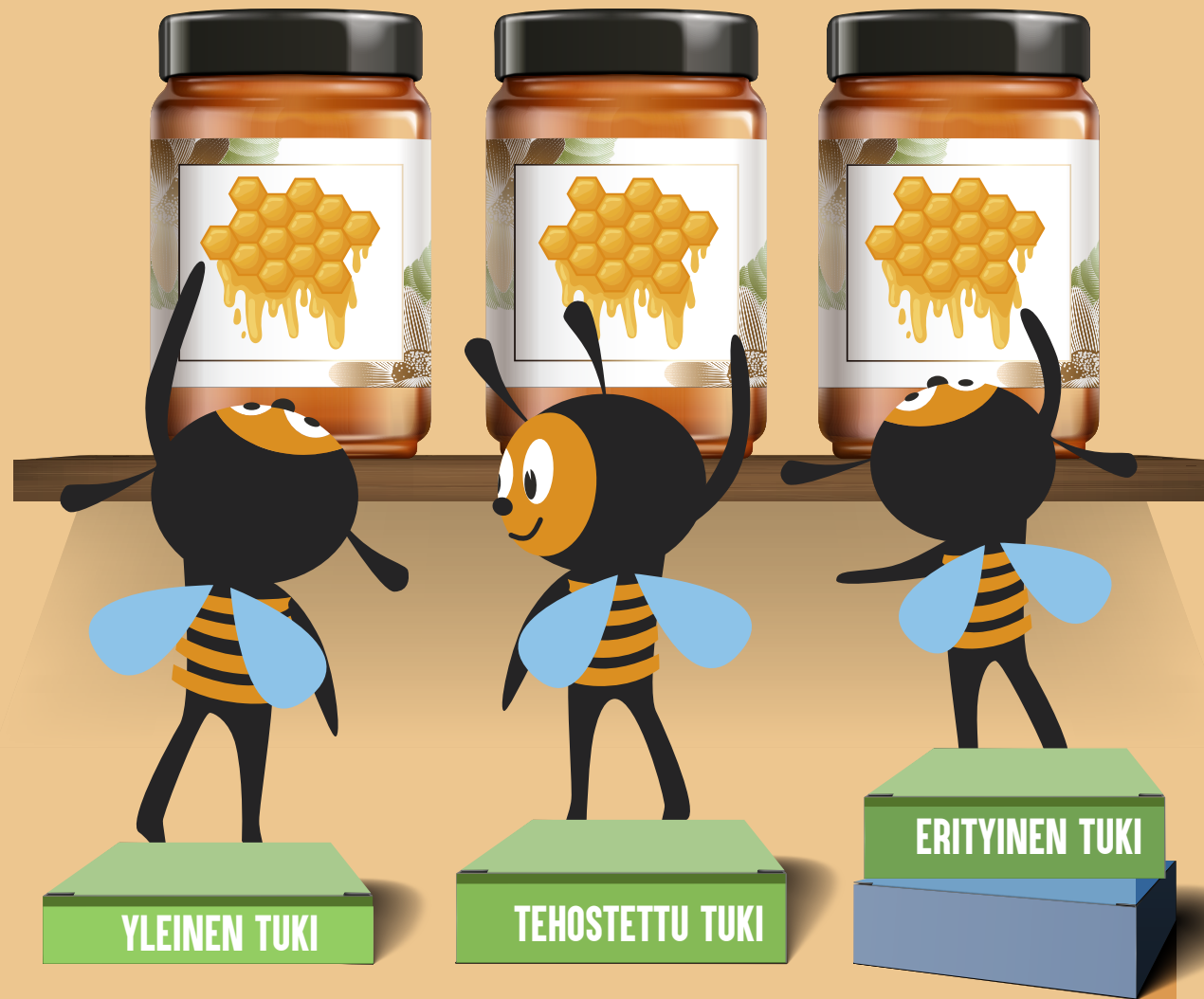
- Eri aistien avulla ja tutkimalla tutustutaan ruokiin, niiden alkuperään, ulkonäköön, koostumukseen ja makuominaisuuksiin

- Pohditaan yhdessä lasten kanssa terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita. Lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään sekä henkilökohtaisesta hygieniastaan tuetaan.

- Lasten ikätasoista uteliaisuutta seksuaalisuuteen ja kehoon ohjataan kunnioittavasti.

- Harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumista ja turvalliseen liikkumiseen liittyviä sääntöjä ja tapoja. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hakea apua sekä toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristössä.

LAPSEN TUKEA

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Oikea-aikaisella, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään lapsen ongelmien kasvamista ja monimuotoistumista sekä riskiä syrjäytyä.

Tuen lähtökohtana ovat:

- lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet.
- lasta kuullaan lapsen ikä ja kehitys huomioiden
- huolehditaan lapsen kokevan itsensä hyväksytyksi omana itsenään, sekä ryhmän jäsenenä.
- kannustetaan lasta ja annetaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin
- tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä
- lapsen tarvitsema tuki ja toimenpiteet kirjataan lapsen vasuun
- jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus saada tukea omassa lapsiryhmässään erilaisin joustavin järjestelyin.
- lapsella on oikeus varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluihin ja opetukseen hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä. Erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen suunnitteluun ja arviointiin tarvittaessa. Erityisopettajan antama tuki voi olla lapsikohtaista ja / tai ryhmässä toteutettavaa opetusta. Tuki voi olla säännöllistä, osa- tai kokoaikaista. Sitä voidaan toteuttaa samanaikaisopetuksena tai yhteisopettajuutena lapsen ryhmän opettajan kanssa. Erityisopettajan asiantuntemusta hyödynnetään myös henkilöstön ja huoltajien konsultoinnissa. Varhaiskasvatuksen opettajaksi ja / tai varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi kelpoinen henkilö on vastuussa lapsen vasuun kirjattavasta tuen suunnittelusta ja toteuttamisen arvioinnista.

Varhaiskasvatuksessa voi olla lapsi- tai ryhmäkohtaisia avustajia, joiden tehtävänä on tukea lasta tai lapsia ryhmässä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa toimintaan. Tämä voi myös tarkoittaa esimerkiksi sitä, että avustaja auttaa muita lapsia, kun varhaiskasvatuksen opettaja toimii tukea tarvitsevan lapsen kanssa ja tuo vuorovaikutustilanteeseen lapsen yksilöllisiin tavoitteisiin liittyviä pedagogisia sisältöjä. Tuen lapset huomioidaan myös ryhmää pienentävänä tekijänä tai lisäämällä henkilöstöä.

Lapsen ja huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö:

Huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön jaettu tieto lapsesta ja hänen tarpeistaan on lähtökohta varhaisen ja riittävän tuen antamiseen. Huoltajan kanssa keskustellaan lapsen oikeudesta tukeen, tuen järjestämisen keskeisistä periaatteista sekä lapselle annettavasta tuesta ja tuen toteuttamisen muodoista. Lapsi osallistuu yhteistyöhön taroituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla. Lasta kuullaan ja hänen mielipiteensä huomioidaan.

Huoltajiin ollaan yhteydessä heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen haasteita tai henkilöstöllä herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia. Lapsen tuen toteuttamisen tavoitteet voidaan saavuttaa parhaiten silloin, kun kaikki osapuolet osallistuvat yhteistyöhön.

Monialainen yhteistyö:

Monialaista yhteistyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Yhteistyökäytännöt ja periaatteet tulee sopia lastenneuvolan, lastensuojelun, kasvatus- ja perheneuvolan ja muiden sosiaalitoimen palvelujen kanssa niitä tilanteita varten, joissa neuvotellaan lapsen asioista tai edellytetään viranomaisten puuttumista. Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella. Yhteistyötä tehtäessä tulee noudattaa salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskevia säännöksiä.

Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa:

- suunnitelmallinen toiminnan eriyttäminen
- ryhmien joustava muuntelu ja oppimisympäristöjen muokkaaminen
- selkeä päiväjärjestys ja päivittäisten toimien rytmittäminen tukevat kaikkia lapsia
- varhaiskasvatuksen tuen muodot tarkoittavat lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tukitoimia
- liikkumiseen ja muihin fyysisiin toimintoihin liittyvät järjestelyt, kuten pyörätuoliliuskat, kaiteet, kommunikatioon liittyvät apuvälineet, digitaaliset sovellukset ym.
- aloite lapsen tuen vahvistamisesta voi tulla ryhmän henkilöstöltä, huoltajalta tai muilta asiantuntijoilta.
- varhaiskasvatuksessa käytettävät tasot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki
- päätöksen tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Jos kyseessä on yksityisen palveluntuottajan tuottama varhaiskasvatus, päätöksen tekee palveluntuottajan esityksestä varhaiskasvatuksen toimipaikan sijaintikunta.

1. Yleinen tuki:

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Yleistä tukea toteutetaan lapsen omassa ryhmässä.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Yleinen tuki muodostuu yksittäisistä tuen muodoista, esimerkiksi yksittäisistä pedagogisista ratkaisuksista sekä tukitoimista, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapsen tuki on lyhytkestoista ja / tai intensiteetiltään matalampaa verrattuna tehostettuun ja erityiseen tukeen. Lapsen yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi soveltuvia materiaaleja, opetusohjelmia tai osa - aikaista erityisopettajan antamaa tukea. Yleinen tuki ei edellytä hallintopäätöksen antamista, vaan tukea annetaan aina tuen tarpeen ilmetessä. Yleinen tuki järjestetään varhaiskasvatuksen opettajan ja muun henkilöstön yhteistyössä. Mahdollisista tukipalveluista, kuten tulkitsemis- ja avustamispalveluista ja apuvälineistä, tehdään hallinnollinen päätös.

2. Tehostettu tuki:

Varhaiskasvatuksessa lapselle on annettava tukea yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tehostettuna tukena, kun yleinen tuki ei riitä. Tuki on intensiteetiltään voimakkaampaa ja yksilöllisempää kuin yleinen tuki. Tukea annetaan lyhytkestoisesti tai pidempään jatkuvana lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja aloitetaan heti tuen

tarpeen ilmettyä. Tehostettua tukea annetaan niin kauan kuin lapsi tarvitsee sitä. Lapsen tukea tehostetaan tuen suunnittelulla ja toteuttamistapojen lisäämisellä tai niitä vahvistamalla. Tuki muodostuu säännöllisistä ja samanlaisesti toteutettavista useista tuen muodoista. Oikea-aikaisesti annettu tehostettu tuki ennaltaehkäisee lapsen myöhempää tuen tarpeiden moninaistumista. Lapsen mahdollista myöhempää diagnoosia tai kuntoutuksen aloittamista ei voida käyttää tuen saamisen ehtona. Tehostetun tuen antamisesta tehdään hallintopäätös.

3. Erityinen tuki:

Varhaiskasvatuksessa lapselle on annettava tukea yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena, kun yleinen tuki tai tehostettu tuki ei riitä. Erityistä tukea voidaan antaa vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta, merkittävästi toimintakykyä alentavasta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen. Erityinen tuki on vahvin varhaiskasvatuksessa annettavan tuen taso. Lapsen tuen tarpeen vaatiessa tuki voidaan aloittaa suoraan erityisen tuen tasolla.

Lapsella on oikeus saada erityistä tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Erityinen tuki muodostuu useista tuen muodoista ja tukipalveluista ja on jatkuvaa ja kokoaikaista, erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös. Lapselle annettavasta tehostetusta tai erityisestä tuesta tai tukipalveluista on varhaiskasvatuksen järjestäjän tehtävä viipymättä hallintopäätös, joka perustuu tuen tarpeen arviointiin. Hallintopäätösmenettelyssä noudatetaan hallintolakia. Ennen päätöksen tekemistä varhaiskasvatuksen järjestäjän on kuultava lapsen huoltajaa tai muuta laillista edustajaa. Myös huoltaja voi hakea tehostettua tai erityistä tukea lapselle. Tehostetun ja erityisen tuen päätöksessä mainitaan ja päätetään seuraavista asioista:

- tuen muodoista
- varhaiskasvatuksen toimipaikasta
- tukipalveluista

Pedagogisen tuen muodot :

- varhaiskasvatuspäivän rakenteeseen ja päivärutmiin liittvät ratkaisut
- oppimisympäristöihin liittvät ratkaisut
- tarvittavat erityispedagogiset menetelmät
- vuorovaikutus- ja kommunikointitavat, esimerkiksi viittomien ja kuvien käyttö
- käytännöt, miten lapsi pääsee osalliseksi vertaistyhmän toimintaan, esimerkiksi esteettömyyden huomiointi.

Rakenteelliset tuen muodot:

- tuen toteuttamiseen liittvän osaamisen ja erityispedagogisen osaamisen vahvistaminen
- henkilöstön mitoitukseen ja rakenteeseen liittvät ratkaisut
- lapsiryhjän kokoon ja ryhmärakenteeseen liittvät ratkaisut
- tulkitsemis- ja avustamispalvelut sekä apuvälineiden käyttö
- pien-tai erityisryhmä tai muu tarvittava ryhmämuoto
- varhaiskasvatuksen erityisopettajan osa-tai kokoaikainen opetus tai konsultaatio

Hoidolliset tuen muodot:

- perushoitoon, hoivaan ja avustamiseen liittvät merkinnät
- terveydenhuollolliset tarpeet, esimerkiksi lapsen pitkäaikaissairauksien hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon ja liikkumiseen liittvä avustaminen ja apuvälineet.

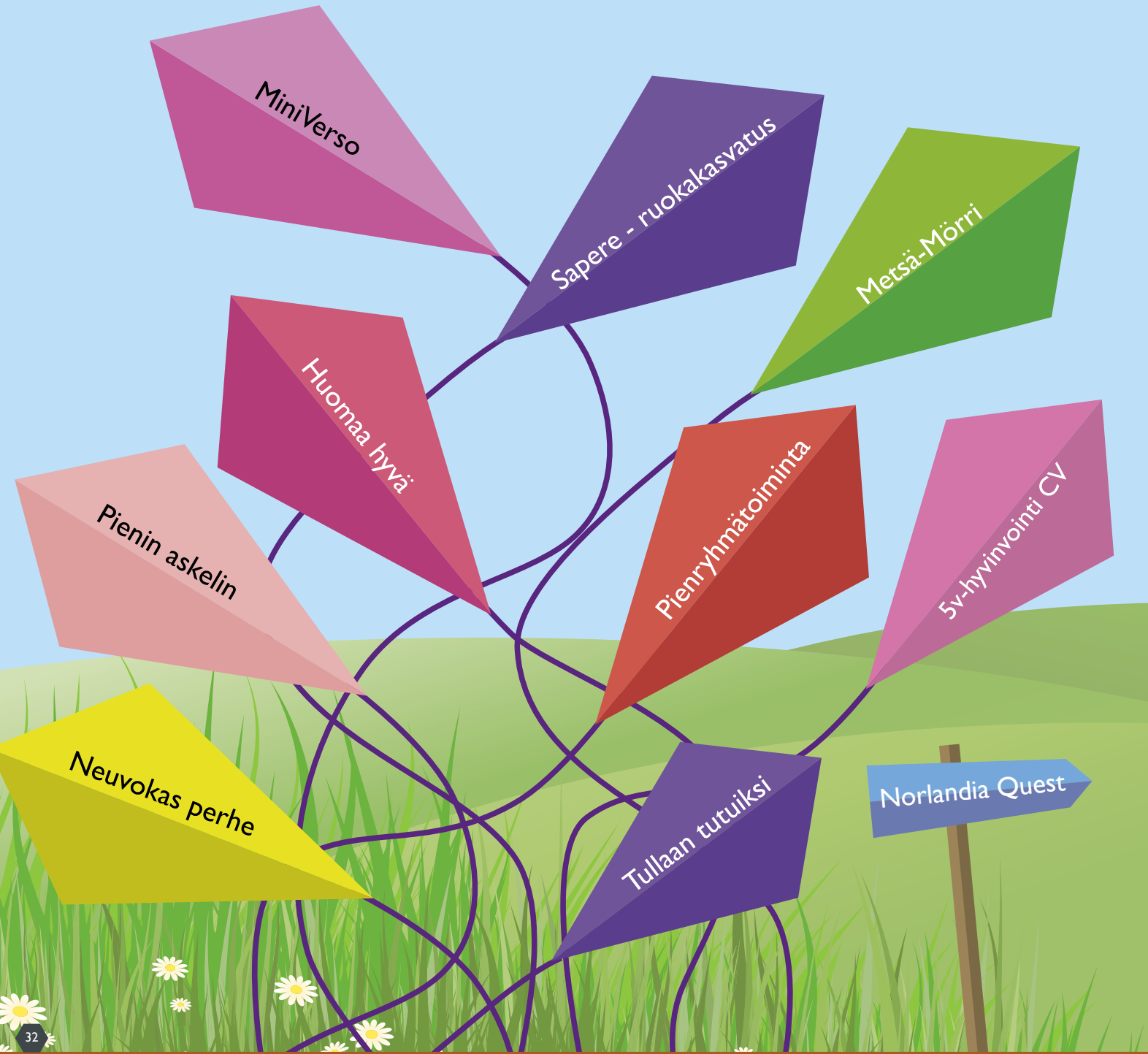
Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa
- lapsen tuen toteutumisen vastuut
- erityisasiantuntijoiden palvelujen käyttö
- sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio
- mahdollisten kuljetusten järjestelyt ja vastuut

Tuen vaikuttavuuden arviointi:

- tuen tarpeen, riittävyiden ja toteutumisen seurata
- tukitoimien vaikutusten arviointi, arvioinnin perusteella tehtävät johtopäätökset ja toimenpiteet sekä arviointiajankohdat.

Akaan varhaiskasvatuksen painopistealueita

MiniVerso:

MiniVerso on kehitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria lapsen oikeuksien ja osallisuuden vahvistamiseksi riitatilanteissa. MiniVerso on selkeä toimintamalli, jonka avulla sovittelukoulutuksen saanut henkilökunnan jäsen auttaa lapsia itse löytämään ratkaisuja ristiriitoihinsa. MiniVerso luo edellytykset lasten aidolle osallisuudelle riitatilanteissa. Lasta ei leimata vaan kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa ja sen ratkaisun asiantuntijana. Kasvattajan sovittelen työotteen myötä tavoitteena on edistää lasten toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Sovittelutoiminnassa ristiriitatilanteet ymmärretään tavalliseen elämään kuuluviksi ja erimielisyyksien ratkaiseminen enemmän oppimistilanteeksi kuin hankalaksi tai ikäväksi välikohtaukseksi. MiniVerso antaa riitatilanteissa mahdollisuuden lapselle muuttaa toimintatapaansa riidoissa rakentavammaksi kuin se tapa, jolla hän on aiemmin toiminut konflikteissa. Lapsi oppii sovittelvampaa käyttäytymistä vain harjoitellen ja sovitellen toistojen kautta. Akaan varhaiskasvatuksessa toteutetaan vuosittain henkilöstön koulutus ja kaikkien 5-vuotiaiden koulutus. Venni, Vilppu ja Herra Harmi käsinuket mallintavat sovittelun ja jäävät lasten mieleen.

Sapere-ruokakasvatus:

Sapere on ruokakasvatusmenetelmä, jossa lapset tutustuvat ruokien maailmaan aistiensa välityksellä. Lapset oppivat aistimalla, tutkimalla, kokeilemalla, ihmettelemällä ja leikkimällä. Menetelmä perustuu aistikokemukseen, joiden kautta lapsi oppii uusia asioita ruokamaailmasta: elintarvikkeista, ruoasta, ruoan alkuperästä ja sen valmistuksesta. Ruokaan tutustutaan iloisesti ja ilman pakotteita. Lapset oppivat arvostamaan terveellistä ruokaa ja syömään monipuolisemmin. Näin voidaan ennaltaehkäistä lasten ylipainoa ja erilaisia syömisongelmia. Kasvisten ja hedelmien syönti lisääntyy, kun lapset saavat tutustua niihin rauhassa. Lapset uskaltavat maistella heille vieraita ruokia, kun toisten esimerkki kannustaa kokeilemaan.

Lapset saavat osallistua esimerkiksi pilkkomalla kasviksia, voitelemalla leivän, kaatamalla maitoa ja ottamalla itse ruokaa. Toki korona-aika on muuttanut tilannetta, ennekuin palaamme taas normaali arkeen. Lapset voidaan viedä retkelle viljapellolle tai lähitorille ja heidän kanssaan voidaan kasvattaa esim. yrttejä. Ruokailu tulee lapsille tutuksi, kun ruokailun aikana puhutaan ruoasta ja sen alkuperästä. Ruokaan tutustutaan myös laulujen ja lorujen sekä ruokaan liittyvien kirjojen ja leikkien kautta.

Huomaa hyvä:

Huomaa hyvä on Kaisa Vuorisen vuodesta 2014 alkaen kehittämää, positiivisen pedagogiikan käytännönläheistä materiaalia varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Lotta Uusitalo ja Elina Paatsila kuuluvat myös kehittäjätimiin.

Positiivinen pedagogiikka on ennen kaikkea aktiivista hyvän huomaamista ja keskittymistä onnistumisiin. Positiivinen kasvattaja osaa asennoitua optimistisesti monenlaisiin asioihin ja suunnata voimavaroja ratkaisukeskeisesti. Epäkohtia on korjattava ja ongelmassa on autettava, mutta kaikki ansaitsevat tulla nähdyksi parhauksiensa eivätkä heikkouksiensa kautta. Varsinkin ne lapset, joilla on haasteita oppimisessaan, tarvitsevat kokemuksia onnistumisesta. Heitä ei hyödytä jatkuva muistelu puutteistaan. Ihmismieli on taipuvainen tarttumaan negatiivisiin seikkoihin hanakammin kuin positiivisiin. Muistamme epäonnistumiset, menetykset ja hölmöilyt yleensä

paremmin kuin menestyksen hetket. Korjaava palaute kuuluu keuhua kauemmin. Siksi hyvään on kiinnitettävä huomioita ja lippu on nostettava salkoon, kun siihen on tilaisuus – joskus vähäpätöisiltäkin tuntuviin pikku edistysaskelien kunniaksi.

Kasvattajan tehtävänä on luoda onnistumisen paikkoja ja rakentaa tilanteita, joissa on mahdollisuus menestyä. Onnistumisesta voi saada kokemusta vain onnistumalla. Jotta hyvää voi havaita, on huomion suhtauduttava vahvuuksiin. Niitä on monenlaisia: yksi on hyvä piirtämisessä, toinen juoksemisessa. Meillä jokaisella on luonteessa taitoja, luonteenvahvuuksia, joita pitää harjoittaa, jotta muut asiat sujuisivat paremmin ja elämässä kaiken kaikkiaan pärjäisi. Luonteenvahvuuksia ovat mm. ystävällisyys itsesäätely, sinnikkyys, huumorintaju ja luovuus. Esimerkkinä ystävällisyys on sosiaalisen hyvinvoinnin lähtökohta. Aito ystävällisyys viestii halusta ymmärtää ja tukea toista. Ystävällinen ihminen luo turvapiirin ympärilleen. Lapsille voidaan tuoda näkyväksi miten toteutetaan ystävällisyyttä, esim. halimalla, kiittämällä ja tekemällä kortin, auttamalla kaveria jne.

Akaan varhaiskasvatuksessa käytetään Huomaa hyvä! -materiaalia, kuten Huomaa hyvä! -kirja luonteenvahvuuksista, Huomaa hyvä! -vahvuusvariksen bongausopas ja Huomaa hyvä! -toimintakortit. Vahvuusvaris ystävineen on tullut lapsille tutuiksi.

Pienryhmätoiminta:

Pienryhmätoiminnassa lapsi toimii pienessä ryhmässä vuorovaikutuksessa yhdessä aikuisen kanssa. Ryhmän koko voi vaihdella esimerkiksi lasten iän ja kehitystason, toiminnan tai henkilökunnan määrän mukaan. Ryhmän kokoonpano voi olla pysyvä tai vaihtuva. Toiminta voi olla päivittäistä tai viikottaista ja sen kesto voi vaihdella. Pienryhmätoiminnasta on etua lapselle, koska lapsen päivästä tulee rauhallisempi, leikin määrä lisääntyy ja pienryhmän kasvattajista ja lapsista tulee toisilleen läheisiä. Lapset ovat myös ylpeitä omasta pienryhmästään ja heissä herää vahva yhteenkuuluvaisuuden tunne ja me-henki. Lapset ovat myös tyytyväisiä saamaansa huomioon.

Pienryhmätoiminta auttaa kasvattajia keskittymään yksittäiseen lapseen paremmin, vuorovaikutus on intensiivisempää ja lapsen yksilöllinen huomiointi on helpompaa. Pienryhmätoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa korostuvat lapsen ikä ja kehitystaso, lapsen omat toiveet ja mielenkiinnon kohteet tulevat paremmin esille. Pienryhmässä lapsella on paremmat mahdollisuudet toimia oman luonteensa mukaisesti, jolloin myös kasvattajan on helpompi havainnoida ja ohjata lasta ja tutustua häneen. Toimintaa on myös pienryhmässä helpompi eriyttää ja lapsen edistymisestä ja kehityksestä on mahdollisuus tehdä tarkkoja havaintoja ja dokumentoida. Tuen lapsille pienryhmätoiminta on yksi keskeisin toimintamuoto. Pienryhmätoiminnan ansiosta lapsituntemus paranee ja yhteistyöstä huoltajien kanssa tulee syvempää.

Pienin askelin:

Pienin askelin on opetusohjelma, jonka avulla lapset voivat merkittävästi kehittää itsesäätelytaitojaan, tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pienin askelin – taidot ehkäisevät ongelmakäyttäytymistä, kaveripiiristä syrjäytymistä, itsehillinnän vaikeutta, epäasiallista käyttäytymistä ja aggressiota. Päiväkoti – ja esikouluikäisille tarkoitettu ohjelma on päivittäisiä, 5 – 7 minuuttia kestäviä toimintatuokioita, jotka soveltuvat hyvin myös nelivuotiaita nuoremmille lapsille. Pienin Askelin – opetusohjelma on jaettu viiteen jaksoon ja jokainen jakso edelleen viikkoteemaan:

1. Oppimistaidot
2. Empatia
3. Tunteiden säätely
4. Kaveritaidot ja ongelmanratkaisu
5. Esikoulun aloittaminen

Opetusohjelma sisältää mm. opettajan oppaan, kuvakortit, julisteet, kuuntelusaäntökortit ja tunnekortit. Lapsille tulevat myös tutuiksi käsinuket Pentu & Etana.

Vanhempainlinkki on yksi Pienin Askelin – ohjelman keskeinen osa-alue. Viikkoteeman viidentenä päivänä, usein perjantaina, huoltajille annetaan viikkokirje. Huoltajille kerrotaan viikon teema, sekä lyhyt leikki, jota he voivat harjoitella lasten kanssa kotona. Vanhempainlinkit auttavat huoltajia ymmärtämään, mitä taitoja lapsi on juuri oppimassa ja tukevat näin taitojen oppimista.

Akaan varhaiskasvatuksen osa kasvattajista on koulutettu Pienin Askelin – ohjelmaan ja päiväkoteihin on hankittu Pienin Askelin materiaali.

Tullaan tutuiksi käynnit:

Akalaisten päiväkotien kasvattajat ovat keväästä 2014 lähtien tehneet tutustumiskäyntejä varhaiskasvatuksen aloittavien lasten luokse. Korona-aikana toteutuminen on ollut haasteellista ja kotikäyntejä ei olla tehty. Osa käynneistä on korvattu puistotapaamisilla.

Tutustumiskäynnin aikana kasvattaja tutustuu lapseen ja sopii perheen vierailusta tulevassa hoitopaikassa. Tullaan tutuiksi- käynnit ovat osa vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä, jonka tavoitteena on vahvistaa huoltajien ja varhaiskasvattajien vuorovaikutusta. Vieraaksi tulevalle kasvattajalle ei tarvitse tarjota mitään. Vierailun tarkoitus ei ole, että aikuiset istuvat kahvipöydässä ja lapsi jää sivuun. Lasta ei pidä stressata eikä valmentaa käyttäytymään kauniisti tai esittelemään taitojaan. Huoltajat voivat auttaa kasvattajaa kertomalla lapsen lempileikeistä tai -leluista tai esittelemällä perheenjäsenten valokuvia. Käynti kestää noin tunnin, joten lapsen on annettava olla pääroolissa ja tutustua vieraana olevaan kasvattajaan.

Metsämörri:

Hämeen Liikunta ja Urheilu tarjoaa varhaiskasvatukseen osaamista ja innostusta ja tätä kautta tavoitteena lisätä liikettä. Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelma on laajan asiantuntijaverkoston ja satojen pilottipäiväkotien yhteistyössä kehitetty valtakunnallinen liikkumis- ja hyvinvointiohjelma. Maksuton valtakunnallinen ohjelma tarjoaa varhaiskasvattajille välineitä lasten liikkumisen lisäämiseen sekä oman työn kehittämiseen. Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelma tarjoaa monipuolista koulutusta, materiaaleja ja vinkkejä.

Akaan varhaiskasvatus on mukana Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelmassa. Pitkän aikavälin tavoitteena on liikuntamyönteinen toimintakulttuuri ja olemme lähteneet matkaan pienten askelten ideologialla. Ohjelma on jaettu kolmeen vaiheeseen: tutustu, kehitä ja tee näkyväksi ja ohjelmassa hyödynnetään verkkoalustaa.

Käytössä on myös Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2016 julkaisema alle kouluikäisten lasten suositus nimeltään Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset. Suositus kiteyttää alle 8 -vuotiaan liikkumaan vähintään kolme tuntia joka päivä. Päivän liikunta koostuu kevyestä liikunnasta, reippaasta ulkoilusta sekä vauhdikkaasta fyysisestä aktiivisuudesta. Yli tunnin istumisjaksoja tulee välttää ja lyhyempiäkin paikallaanoloja tauottaa lapselle mielekkäällä tavalla. Lapsille tulee antaa myös mahdollisuus rentoutumiseen ja rauhoittumiseen.

Varhaiskasvatuksessa vauhdikas fyysinen aktiivisuus koostuu hippaleikeistä, kiipeilystä, hiihdosta jne. Reipasta ulkoilua tapahtuu retkillä, kevyttä liikuntaa taas kävelyssä, pallonheitossa tai keinumisessa. Rauhalliset arjen touhuilut toteutuvat mm. leikeissä ja vaatteiden pukemisessa. Lapsen uni ja lepo toteutuvat ruokailun jälkeen, joka päiväunina tai rauhallisena pötköttelynä patjalla satuja tai musiikkia kuunnellen.

Reipas ulkoilu tapahtuu parhaiten metsäretkillä ja metsäretket ovat myös lapsille mieluisia. Metsässä voidaan toteuttaa kaikkia oppimisen osa-alueita ja metsä on rikas elämyspaikka. Panostamme 1.8.2022 alkaen erityisesti Metsämörri-toimintaan kouluttamalla kasvattajia Metsämörri ohjaajiksi.

Metsämörri on Suomen Ladun lastentoiminnan vankka kulmakivi. Metsämörri -satuhahmo innostaa lapset lähiluontoon leikkimään, liikkumaan, ihmettelemään ja tutkimaan. Keskeistä toiminnassa on ilo, kiireettömyys ja kokemuksellisuus. Metsämörritoiminnassa lapset on jaettu Metsänuppusiin (alle 3v), Metsämyyttysiin (3-4v) ja Metsämörreihin (5-8v). Pienimmät saavat ensikosketuksen luontoon yhdessä aikuisten kanssa ja sitten lapset oppivat leikkimään ja liikkumaan luontoa ihmetellen. 5-8-vuotiailla tiedonhalu täyttyy ja he oppivat mielikuvitusrikkaan leikin ja luonnon tutkimisen avulla.

Metsämörri innostaa lapsia ja perheitä lähiluontoon leikkimään, liikkumaan, ihmettelemään ja tutkimaan. Kiireettömyys, ilo ja kokemuksellisuus ovat metsämörritoiminnassa keskeisiä. Toiminnan runkona ovat säännölliset metsämörriretket, joihin sisältyy paljon vapaata leikkiä ja toki myös monipuolista ohjattua toimintaa.

Norlandia Quest:

Norlandia Päiväkodit Oy:n päiväkotitoiminta Onni on ostopalvelupäiväkotitoiminta, johon Akaan kaupunki valitsee lapset. Päiväkotitoiminta Onni noudattaa Valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja Akaan paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Norlandia Päiväkodit Oy:llä on vuosittain vaihtuva pedagoginen teema. Kansainvälinen teema toteutuu kaikissa toimintamaissa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa ja Hollannissa. Vuosittain vaihtuva QUEST – teema näytetään monipuolisina aktiviteetteina läpi vuoden ja huipentuu juhlalliseen QUEST-viikkoon.

Norlandia Questin tavoitteena on käsitellä ajankohtaista, lasten kiinnostusten kohteista nousevaa tai kasvatushenkilöstömme esiin nostamaa teemaa läpi toimintakauden. Jakamalla lasten oivalluksia, tutkimuksia ja tuotoksia laajasti kansainvälisessä yhteistyössä eivät ideat teeman parissa lopu ja lapset saavat arvostusta tekemiselleen kansainvälisessä ympäristössä. Teemat herättelevät lasten luontaista uteliaisuutta. Vuodesta 2017 alkaen teemoja ovat olleet: Elokuva, Tiede, Go Green, Globaali tulevaisuus, Sankarit ja vuoden 2022 teema on Yhdessä – Being Together.

5-v hyvinvointi CV:

Akaan kaupungin hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen painopisteet määritellään Akaan kaupungin laajassa hyvinvointikertomuksessa ja hyvinvointisuunnitelmassa, mitkä perustuvat Pirkanmaan alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan ja hyvinvointikertomukseen.

Tulevaisuudessa kuntien menestyminen pohjautuu aikaisempaa vielä enemmän kuntalaistensa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön mukaan.

5-vuotiaiden hyvinvoinnin CV on leikkimielinen todistus. Siihen on ”oppiaineina” koottu lapsen terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tärkeitä teemoja, jotka ovat erityisesti viskarivuoden aikana esillä.

Akaan varhaiskasvatuksessa 5 -vuotiaat on keskitetty 5-vuotiaiden ryhmiin tai yhdistettyihin 4-5 -vuotiaiden ryhmiin ja toiminnan pääpaino on oppia valmiuksia esiopetusvuotta varten.

Hyvinvoiva eskarin aloittaja on jo viskarissa harjoitellut: osallistumista, pinnistelyä ja sitkeää työskentelyä, oman taitotasonsa mukaista toimintaa kaikissa arkitilanteissa. Viskari osaa jo odottaa omaa vuoroaan, toimia ohjeiden mukaan ja noudattaa sääntöjä. Viskari osaa kohdella kavereita asiallisesti ja hänellä on tunneälyä ikänsä mukaisissa rajoissa. Viskari osaa kertoa asioita ja kuunnella muita ja hän osaa käyttää puhekieltään kaikissa arkitilanteissa.

Viskareilla on yleensä takanaan monta hyvää vuotta varhaiskasvatuksessa. Hänellä on vuosien ajalta paljon ihania dokumentteja Kasvun kansiossa ja lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma, mikä on muuttunut ja mukautunut lapsen kasvun ja kehityksen vuosina.

Säilytettyjä dokumentteja ovat esim. lapsen kertomukset, lausahdukset, piirustukset, maalaukset, askartelut, valokuvat, videot ja erilaiset viskaritehtävät.

Akaa

5-VUOTIAAN HYVINVOINTI CV

on ollut

Olen osallistunut Mini Versoon ja olen opetellut ratkaisemaan riitatilanteita sovittelemalla

Olen osallistunut Pienin Askelin -opetusohjelmaan, mikä on tukenut sosiaalista kehitystäni, tunnetaitojani ja itsesäätelytaitojani

Olen osallistunut monipuoliseen liikuntaan sisällä ja ulkona, käynyt retkillä ja opetellut liikkumaan liikenteessä kävellen yhdessä lasten ja aikuisten kanssa

Olen osallistunut Sapere -ruokakasvatusohjelmaan ja osaan tehdä porkkanaraastetta, vihersalaatin ja leipoa sämpylöitä/ pipareita

Ilmaisen itseäni taiteen eri muodoin ja arvostan itseäni taiteen tekijänä. CV:n liitteenä on kuva tekemästani kuvallisen ilmaisun teoksesta

Ryhmäni aikuiset:

Kiitos yhteisestä viskarivuodesta. Onnea matkaasi ja kivaa eskarivuotta sinulle

Varhaiskasvatustoimisto
Sirkesalontie 3
37800 Akaa

Neuvonta: (03) 569 1120

